

Naturskyddsföreningen Vänersborg 2022-05-15

Till

Vänersborgs kommun

Naturskyddsföreningen Vänersborg lämnar följande yttrande över kommunens fördjupade översiktsplan för Vänersborg-Vargön (FÖP).

Kort sammanfattning och bakgrund för planen.

En fördjupad översiktsplan (FÖP) för Vänersborg och Vargön ska vara ett förtydligande och ett komplement till Vänersborgs kommuns översiktsplan (ÖP 2017). Syftet med planen är att vägleda beslut om mark- och vattenanvändning i tätortsområdena kring Vänersborg och Vargön för att främja en hållbar utveckling. En FÖP är således inte rättsligt bindande utan endast vägledande för kommande detaljplaner.

Föreningen yttrade sig redan i februari 2020 över ett tidigare preliminärt förslag till FÖP för Vänersborg och Vargön. FÖP har därefter reviderats utifrån inkomna synpunkter och kommunstyrelsen direktiv och därefter ställts ut inför ett antagande av kommunfullmäktige.

Planen består av fyra delar (granskningshandlingar): huvuddokument: utredningsdel, miljökonsekvensbeskrivning (MKB) samt samrådsredogörelse.

Huvuddokumentet redovisar ett förslag på målbild för Vänersborg-Vargöns tätortsområde med fyra strategiska sättningsområden. Sättningsområdena är:

- Utveckla stationslägena
- Utveckla centrum
- Utveckla blandad och sammanlänkad tätortsbebyggelse
- Utveckla grön infrastruktur och vattenkontakt

Sättningsområdena utgör tillsammans kärnan av föreslagna förändringar och de viktigaste utvecklingsmöjligheterna.

FÖP:ens område är indelat i nio delområden: Centrum, Holmängen, Lyckhem, Torpa-Mariedal, Onsjö, Blåsut, Öxnered, Vargön och Viksängen-Nordkroken.

Huvuddokumentet redovisar rekommendationer för dessa nio delområden. Det finns olika typer av rekommendationer:

- Generella markanvändningsrekommendationer:
 - Huvudsaklig markanvändning. Gäller i princip där tidigare markanvändning föreslås fortsätta.
 - Hänsynsområden. Visar var särskild hänsyn behöver tas till naturvärden, kulturvärden samt dagvattenhantering.

- Utvecklingsområden. Visar var planen föreslår att förändrad markanvändning utreds.
- Rörelsevägar, stråk och kopplingar. Visar var viktiga kommunikationsvägar finns och bör utvecklas samt viktiga kopplingar för grönstruktur och rekreation.
- Områdesspecifika rekommendationer för alla områden med numrerad beteckning i kartan. Dessa gäller som komplement till de generella markanvändningsrekommendationerna.
- Övergripande strategier presenteras också för varje delområdes utveckling.
- Utöver rekommendationskartan finns även fyra mindre kartor som kallas strukturstudier. Dessa redovisar förslag på avvägningar, när det gäller prioriterade satsningar, stråk för gång och cykeltrafik med mera.

Utöver huvuddokumentet finns följande handlingar tillhörande FÖP:

- Utredningsdel: Den innehåller många viktiga delar som har betydelse för förståelsen av såväl målbilden som rekommendationerna:
 - Del 1 innehåller introduktion och beskrivning av syfte med mera. Dessutom redovisas planens utgångspunkter och huvudutmaningar, vilket ligger till grund för huvuddokumentets målbild och de övergripande strategierna.
 - Del 2 beskriver nuläget och övergripande strategier för hela planområdet, uppdelat på sex teman: vatten och natur, bebyggelse, service och aktiviteter, kommunikationer, risker och störningar samt teknisk försörjning. Även mellankommunala frågor tas upp. Varje tema inleds med en så kallad strukturkarta som redovisar de stora dragen. Inledningsvis beskrivs först nuläget och sedan de sammanvägda utbyggnads- och bevarandestrategierna samlat.
 - Del 3 beskriver sedan mer detaljerat planförutsättningarna för vart och ett av planområdets nio delområden. Det är samma områdesindelning som används i huvuddokumentet. Här finns även kortfattad historisk återblick, tidigare ställningstaganden med mera.
- Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) Här finns en genomgång av hur planens genomförande skulle kunna påverka samhället och naturen på olika sätt. I MKB:n föreslås åtgärder som kommunen behöver vidta för att minska långsiktig negativ påverkan i samband med planering och utbyggnad. I MKB:n redovisas även alla de föreslagna utvecklingsområdena och förslagen till nya vägar mer detaljerat. Det förs även diskussion om planens påverkan på riksintressen och möjligheter till upphävande av strandskydd
- Samrådsredogörelse: Här redovisas yttranden från sammanlagt 39 organisationer och personer som svarat i det avslutande samrådet (dec 2019 - febr 2020). Här framgår även vilka förändringar som gjorts i planförslaget på grund av inkomna yttranden.

Föreningens synpunkter

Allmänt

Kommunen visar en god ambition, när man avser att på allvar arbeta med ekosystemtjänster. Vi stödjer naturligtvis detta och förutsätter att de goda metoder, som redan finns och utvecklas, används för att så väl som möjligt bestämma dessa värden som grund för kommande planering.

Det pågående arbetet med kommunal skogsvårdspolicy liksom föreslagen utredning av jordbruksmarkens värde bör genomsyras av målen för Agenda 2030 om “Levande skogar”, “Rikt växt- och djurliv” samt “Ingen hunger”.

Hela FÖP-området, alltså även utöver de områden som särskilt pekats ut i förslaget, bör undersökas och värderas med avseende på naturens egna och sociala värden. Därmed kan avgränsningar göras mer långsiktigt och med större säkerhet så att områden med höga värden skyddas permanent från exploatering för att ingå i framtida natur-, friluftsliv- och närrekreationsområden till gagn för alla invånare.

I *Utredning skyddsvärd natur* (underlag till förslaget till Naturvårdsplan som nyligen samrådsbehandlats) bedöms sju områden vara så intressanta att de bör ingå i en fortsatt, fördjupad utredning om framtida kommunala naturreservat. Ett område bedöms lämpa sig bättre att skyddas som biotopskyddsområde. För två befintliga kommunala naturreservat kan en utvidgning av områdena innebära att kvaliteten för naturvärden och friluftsliv/närrekreation kan höjas. Föreningen anser att dessa förslag är väl grundade och stödjer dem alla. Som allra mest angeläget av dessa framhåller föreningen, vilket framgår nedan, en reservatsbildning i området Lillån-Mariedal samt en utvidgning av de befintliga naturreservaten Dalbobergen och Nygårdsängen.

Utbyggnadsområden

Föreningen anser att det är rätt att flera tidigare föreslagna utbyggnadsområden med värden för natur, jordbruksmark och friluftsliv/närrekreation tagits bort eller minskat i omfattning såsom tidigare U-område vid Boteredssjön, ett par områden i Onsjö, Fridhemsgärdet och Halleskogen. Beträffande området U11 mellan Lillån och Restadvägen, v.g. se nedan.

Föreningen ser det också som mycket positivt att Viksängen i Vargön inte längre är påtänkt som framtida utbyggnadsområde och att tanken på en bro över Älvsuget därmed är avförd.

Strandskydd

Naturskyddsföreningen anser att kommunen ska noga upprätthålla och värna strandskyddet. Hänsyn skall tas till dess dubbla syften att “långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområde” och att “bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet”. Många djur och växter är beroende av skyddade stränder. Det bör bevaras intakt även för att buffra mot skyfall och nederbörd samt för att fånga upp utsläpp från land. Där strandskyddet är utvidgat har länsstyrelsen bedömt att det behövs för att uppfylla strandskyddets syften. Föreningen delar länsstyrelsens bedömning.

Särskilt vill föreningen betona följande strandavsnitt: Dalbosidan upp förbi Ursand, Centrala staden-Skräcklan-Holmängen-Älvsuget, runt Vassbotten, utmed Göta Älv, utmed Lillån samt utmed Karls Grav. Området utmed Göta Älv och Lillån måste, med hänsyn till dess höga natur- och kulturvärden, enligt föreningens uppfattning, skyddas permanent genom ett genomgående strandskydd om 300 meter.

Grönytor och skolskogar

Detaljplanernas återstående grönytor bör sparas och stora "biologiskt döda" gräsytor förädlas till äng och lövskogsdungar. I den nu utställda versionen av FÖP har det tillkommit några grönytor till exempel Fridhemsområdet (U10), vilket är bra. Torpagärdet har också lyfts fram (U8). Även de stora öppna ytorna kring trafikplatsen Östra vägen-Gropbrovägen-Bruksvägen är exempel på områden som föreningen anser bör utvecklas som gröna områden.

I Skräckleparken (G13) öppnas för nya anläggningar. Eventuella sådana bör vara mycket begränsade till sin omfattning för att dessa med påföljande biltrafik och parkering inte ytterligare ska splittra upp och störa det värdefulla och vackra park/naturområdet.

Det område vid Mariedal, som i samrådsversionen av FÖP benämndes U11, kan vara lämpligt som skolskog i den mån området inte inryms i och/eller begränsas av ett framtida naturreservat.

Bra är att tillgängligheten ökar genom bättre GC-förbindelser t ex vid Brinkeberg och Brätte. Detta bör kompletteras med kontinuerligt arbete mot nedskräpning och skadligt slitage.

Huvudnäsön-Lillån-Mariedal

Vi noterar med glädje att skogsområdet mellan Lillån och Restadvägen/Mariedalsskolan (f d U11) har utgått i sin helhet och således inte föreslås exploateras.

Nästa steg är ett kommunalt naturreservat: Området Lillån-Mariedal-Restad (G12 m m) bör utpekas och utredas för att ges permanent beskydd i form av ett kommunalt naturreservat (7 kap, §§ 4-6 och 8 Miljöbalken (SFS 1998:808). Denna bedömning har stöd i kommunens *Utredning om skyddsvärd natur* i samband med Naturvårdsplanen. Kommunen bör snarast inleda samråd med länsstyrelsen och andra berörda myndigheter, organisationer och enskilda. Föreningen är angelägen om att bidra konstruktivt i ett sådant samråd som underlag för nödvändiga utredningar och andra åtgärder.

Föreningen anser också att det är rätt att skogsområdet invid Brinkåsen till övervägande del skyddas mot exploatering.

Även för övriga delar av Huvudnäsön (d v s området mellan Dalbobron-Restad-Vargön) bör slutlig avgränsning göras mellan exploatering och bevarande.

Södra Dalbobergen

Föreningen är starkt kritiskt till att Södra Dalbobergen vid bron (U23) föreslås kvarstå som U-område. De vinster som ett antal bostäder kan få där uppvägs inte av de stora förluster som uppstår för all framtid för såväl natur, kultur och friluftsliv/närrekreation till följd av att ny bebyggelse splittrar upp området. Områdets värden framgår tydligt både av MKBn till denna plan och av den utredning som gjordes i samband med arbetet på naturvårdsplanen. Det befintliga naturreservatet Dalbobergen behöver därför utvidgas fram till Dalbobrons västra fäste.

Nygårdsängen

Naturskyddsföreningen
Vänersborg

Naturreseptatet Nygårdsängen behöver utvidgas för att kompensera för det ökade slitage, minskade gröna stråk/nätverk och andra störningar som en växande befolkning och exploatering innebär.

För

Naturskyddsföreningen Vänersborg

Göran Carlsson e. u